

**Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej
im. Rodziny Ulmów w Markowej**

Krótką historią budowy Muzeum z Sadem Pamięci

Inwestycja zrealizowana przez Muzeum-Zamek w Łańcucie w latach 2010-2017

Środki poniesione na realizację Muzeum (wraz ze scenografią), wyniosły blisko 8 700 tys. zł, w tym przez Województwo Podkarpackie 7 700 tys. zł brutto oraz 1 mln zł dotacji z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Sad Pamięci został zrealizowany przez Muzeum –Zamek w Łańcucie jako II etap inwestycji za środki z dotacji MKiDN w wysokości blisko 1 640 tys. zł brutto i przy udziale Gminy w wysokości ponad 487 tys. zł obejmujących 1/2 kosztów budowy parkingu.

Z dniem 30.06.2017 r. nastąpiło wydzielenie z Muzeum-Zamek w Łańcucie oddziału zlokalizowanego w Markowej jako **Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów**. Oddział stał się samodzielną jednostką, współprowadzoną i współfinansowaną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Województwo Podkarpackie.

SŁUDZY BOŻY
JÓZEF I WIKTORIA ULMA Z DZIEĆMI

Muzeum upamiętnia rodzinę Ulmów ,

która została zamordowana za ukrywanie Żydów.

24 marca 1944 r. – pięcioosobowy oddział niemieckich żandarmów dowodzony przez porucznika Eilerta Diekena i kilku granatowych policjantów otoczył dom *Józefa i Wiktorii Ulmów* w Markowej pod Łańcutem. Najpierw zamordowano ukrywających się tam Żydów, a następnie Józefa i Wiktorię i sześcioro ich dzieci (Stasia – 7 lat, Basię – 3 lata, Antosia – 2 lata, Marysię – 1 rok; Pani Ulmowa była w ciąży z siódmym dzieckiem).

Idea powstania Muzeum

- **1993 r.** – **Towarzystwo Przyjaciół Markowej** wydało pracę zbiorową pod redakcją Józefa Półwiartka pt. „*Z dziejów wsi Markowa*”. Zamieszczony został w niej artykuł **Zbigniewa Wawszczaka** pt. „*Józef Ulma (1900-1944)*”, opisujący postać Józefa i tragedię, jaka rozegrała się w Markowej w dniu 24 marca 1944 r.
 - **z inspiracji ks. Pralata Stanisław Leji**, proboszcza parafii pw. św. Doroty z Markowej, wspartej decyzją **ks. abp. Józefa Michalika**, metropolity przemyskiego, rozpoczęte zostały starania zmierzające do włączenia Rodziny Ulmów do procesu beatyfikacyjnego. Pamięć o bohaterskich czynach Józefa i Wiktorii Ulmów oraz o tragedii ich rodziny odżyła, i zaczęła coraz częściej i szerzej być przywracana.
 - **13.09.1995 r.** – Instytut Yad Vashem pośmiertnie uhonorował Rodzinę Ulmów tytułem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata.
 - **17.09.2003 r.** – rozpoczęty został proces beatyfikacyjny Rodziny Ulmów w Markowej.
 - **24.03.2004 r.** – w 60. rocznicę śmierci został odsłonięty w Markowej pomnik poświęcony Rodzinie Ulmów.
 - **2004 r.** – ukazał się kolejny tom, wydany przez Towarzystwo Przyjaciół Markowej pt. „*W gminie Markowa*”, z artykułem **Mateusza Szpytmy** „*Żydzi i ofiara Rodziny Ulmów w Markowej podczas okupacji niemieckiej*”.
- 2007 r.** – pojawiła się **idea powstania Muzeum Polaków ratujących Żydów im. Rodziny Ulmów**. Pomysłodawcą tego przedsięwzięcia byli: **Bogdan Romaniuk** – ówczesny prezes Stowarzyszenia Szczęśliwy Dom im. Wiktorii i Józefa Ulmów z Dziećmi) oraz **Mateusz Szpytma** (pracownik krakowskiego Oddziału IPN, m.in. współautor książki „*Ofiara Sprawiedliwych. Rodzina Ulmów – oddali życie za ratowanie Żydów*”)

- **30.06.2008 r.** – Sejmik Województwa Podkarpackiego podjął Uchwałę Nr XXIII/390/08 w sprawie deklaracji powołania w miejscowości Markowa Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu.

W uzasadnieniu zostały po raz pierwszy naszkicowane wytyczne do projektu scenariusza ekspozycji Muzeum.

- **10.03.2009 r.** – Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie podjął Uchwałę Nr 178/3269/09, dotyczącą powołania komisji w celu wypracowania wstępnej koncepcji programowej Muzeum w Markowej. Skład komisji:

- 1) **Jan Gancarski** – Dyrektor Muzeum Podkarpackiego w Krośnie – przewodniczący,
- 2) **Kazimierz Ziobro** – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego,
- 3) **Grażyna Szeliga** – Zastępca Dyrektora Departamentu Edukacji i Kultury Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie,
- 4) **Stanisław Bartnik** – Przewodniczący Komisji Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej Sejmiku Województwa Podkarpackiego,
- 5) **Bogdan Romaniuk** – Przewodniczący Komisji Gospodarki i Infrastruktury Sejmiku Województwa Podkarpackiego,
- 6) **Bogdan Kaczmar** – Dyrektor Muzeum Okręgowego w Rzeszowie,
- 7) **Janusz Konieczny** – Członek Komisji Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Przy współpracy z:

· **Kazimierzem Golojuchem** – Posłem na Sejm RP,

· **Pawłem Kowalem** – Posłem na Sejm RP,

· **Joanną Bojarską** – Dyrektorem Muzeum Historii Miasta Warszawy, współorganizator Muzeum Powstania Warszawskiego,

· **Mateuszem Szpytmą** – z Oddziału IPN w Krakowie.

- **23.03.2009 r.** – odbyło się w Rzeszowie pierwsze posiedzenie wspomnianej wyżej Komisji.
- **29.04.2009 r.** – Rada Gminy Markowa podjęła Uchwałę Nr XXVII/161/09 w sprawie przeniesienia w drodze darowizny na rzecz Województwa Podkarpackiego gruntu położonego we wsi Markowa, pod budowę Muzeum Polaków Ratujących Żydów imienia Rodziny Ulmów.
- **7.05.2009 r.** – Komisja do wypracowania wstępnej koncepcji Muzeum sporządziła kolejne wytyczne.
- **19.05.2009 r.** – Zarząd Województwa Podkarpackiego zdecydował (Protokół Nr 191/09), że **przygotowaniem projektu budowy Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu oraz realizacją ww. inwestycji zajmie się Muzeum-Zamek w Łąncucie.**
- **Czerwiec 2009 r.** – Muzeum-Zamek w Łąncucie zwróciło się z prośbą o przygotowanie informacji o zachowanych dokumentach, dotyczących pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w okresie II wojny światowej. Do Muzeum wpłynęły opracowania wykonane przez: **Igora Witowicza**, dotyczące zasobu ikonograficznego (5.08), **Mateusza Szpytmę** – dotyczące Markowej oraz rodziny Ulmów (7.07), **dr Elżbiety Rączy**, dotyczące pomocy niesionej na Rzeszowszczyźnie (26.08).
- **8.09.2009 r.** – Zarząd Województwa Podkarpackiego podjął uchwałę Nr 218/4166/09, dotyczącą wstępnej koncepcji programowej budowy „*Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów w Markowej*”.

Konkurs architektoniczny

Dla uzyskania dobrego projektu architektonicznego MZŁ w porozumieniu z SARP zorganizowało Konkurs na koncepcję architektoniczną Muzeum Polaków Ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów w Markowej.

Konkurs dotyczył zaprojektowania koncepcji architektonicznej obiektu z zagospodarowaniem terenu oraz koncepcją scenografii na podstawie Warunków konkursu, opracowanych przez *arch. Władysława Henniga* i *arch. Bożenę Knotz-Beda* oraz Założeń programowych muzeum i zarysie koncepcji programowej Muzeum, opracowanych przez *dr Elżbietę Rączy*.

12.04.2010 r. dyrektor MZŁ **Wit Karol Wojtowicz** podpisał umowę z SARP Oddz. Rzeszów na organizację konkursu architektonicznego.

23.07.2010 r. dyrektor MZŁ Wit Karol Wojtowicz powołał Zarządzeniem nr 19/2010 Sąd Konkursowy do przeprowadzenia konkursu.

Skład Sądu Konkursowego:

1. **Andrzej Galkowski** – architekt, SARP Katowice – Przewodniczący Sądu
2. **Stanisław Kokoszka** – architekt, SARP-Rzeszów – Z-ca Przewodniczącego
3. **Adam Kardys** – architekt, SARP – Sędzia referent
4. **Władysław Hennig** – architekt SARP-Rzeszów – Z-ca Sędziego referenta
5. **Grażyna Ulma** – Z-ca Dyrektora Muzeum–Zamku w Łańcucie – członek Sądu Konkursowego.
6. **Sławomir Miklicz** – radny Sejmku Wojewódzkiego w Komisji Budżetu i Finansów – członek Sądu Konkursowego.
7. **Stanisław Bartnik** – radny Sejmiku Wojewódzkiego, Przewodniczący Komisji Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej – członek Sądu Konkursowego.
8. **Bogdan Romaniuk** – radny Sejmiku Wojewódzkiego, Przewodniczący Komisji Gospodarki i Infrastruktury – członek Sądu Konkursowego.

oraz na sekretarza Sądu Konkursowego – architekt **Bożena Knotz-Beda**.

Komisja Konkursowa pod przewodnictwem architekta Andrzeja Gałkowskiego rozpoczęła pracę od wizji w terenie przeznaczonym na lokalizację Muzeum.

2.08.2010 r. – MZŁ ogłosiło Konkurs na podstawie Warunków konkursu, zatwierdzonych przez dyrektora MZŁ.

Na konkurs wpłynęło **25 prac projektowych**, obejmujących ; oprócz projektu budynku, zagospodarowanie terenu wraz z koncepcją wystawy stałej i scenografii przewidzianej ekspozycji.

Zadaniem Jury było przeanalizowanie 25 złożonych prac i wybór najlepszej, spełniającej wymogi konkursu.

17.11.2010 r. konkurs został rozstrzygnięty a werdykt zatwierdzony przez dyrektora MZŁ Wita Karola Wojtowicza.

W Sali Balowej Kasyna Urzędniczego urządzona została wystawa prac konkursowych gdzie nastąpiło uroczyste ogłoszenie wyników konkursu.

Wystawa prac projektowych pokazała bardzo różne podejścia projektantów do tego tematu.

Do realizacji został wybrany projekt Mirosława Nizio – Nizio Design International z Warszawy, który uzyskał najlepsze oceny.

Przygotowanie materiału merytorycznego dla MPRŻ:

9.06.2011 r. – podpisane zostało porozumienie między Muzeum-Zamek w Łańcucie a Oddziałem IPN w Rzeszowie, dotyczące pomocy w zbieraniu dokumentów niezbędnych do powstania przyszłej ekspozycji. Dzięki życzliwości *Ewy Leniart*, ówczesnego dyrektora tego Oddziału, udostępniono bardzo dużą ilość dokumentów. Bazą informacyjną były materiały zebrane i opracowane przez *dr Elżbietę Rączy*. Spisy ratujących zostały opublikowane przez Wydawnictwo IPN w książkach – w 2008 r. w albumie *pt. „Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej na Rzeszowszczyźnie 1939-1945”* oraz w 2011 r., w opracowaniu dwujęzycznym (w języku polskim i angielskim) *dr Elżbiety Rączy i Igora Witowicza „Polacy ratujący Żydów na Rzeszowszczyźnie w 1939-1945”*.

14.07.2011 r. – *Wit Karol Wojtowicz*, dyrektor Muzeum-Zamek w Łańcucie powołał zarządzeniem nr 16/2011 w sprawie Komisji Programowej budowy Muzeum Polaków Ratujących Żydów, w celu wypracowania koncepcji zawartości merytorycznej ekspozycji stałej, Komisję w składzie:

- 1) *Prof. Jan Żaryn* – IPN Warszawa
 - 2) *Prof. Tomasz Gąsowski* – Uniwersytet Jagielloński – Kraków
 - 3) *Dr Marcin Urynowicz* – IPN Warszawa
 - 4) *Edward Chudzik* – Narodowe Centrum Kultury – Warszawa
 - 5) *Dr Elżbieta Rączy* – Uniwersytet Rzeszowski
 - 6) *Dr Mateusz Szpytma* – IPN – Kraków
 - 7) *Anna Kowalska* – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego
 - 8) *Sławomir Miklicz* – Urząd Marszałkowski
 - 9) *Bogdan Romaniuk* – Przewodniczący Sejmiku Wojewódzkiego
- Abraham Segal* – Izrael – Członek honorowy

Po zmianie składu Zarządu Województwa Podkarpackiego aneksem z 12.02.2015 r. zostały zmienione osoby reprezentujące Województwo w miejsce **Anny Kowalskiej** i **Sławomira Miklicza** weszła **Edyta Mucha** i **Wojciech Buczak**.

W **sierpniu 2011 r.** Muzeum-Zamek w Łąncucie zleciło **dr Elżbiecie Rączy** prowadzenie kwerendy i wskazywania zachowanych dokumentacji, przewidzianych do ekspozycji oraz konsultowania projektu scenografii w zakresie dotyczącym okupacji niemieckiej na terenie dzisiejszego województwa podkarpackiego (w szczególności w odniesieniu do osób, które przechowywały Żydów oraz samych ukrywanych). Również **dr Mateusz Szpytma** otrzymał zlecenie dotyczące dokumentów z terenu wsi Markowa, rodziny Ulmów i osób niosących pomoc ukrywanym Żydom w tej miejscowości. Praca **dr Elżbiety Rączy** i **dr. Mateusza Szpytmy** dotyczyła konsultacji i opiniowania propozycji merytorycznych scenariusza przedstawionego przez **Nizio Design**.

Budowa Muzeum

- Zmiana niekorzystnej lokalizacji nastąpiła na wniosek Muzeum Zamek w Łańcucie i Stowarzyszenia Architektów Polskich, uwzględniony dzięki życzliwości *Wójta Gminy Markowa Tadeusza Bara i Przewodniczącej Rady Gminy Marii Gonciarz*. Rada Gminy Markowa zdecydowała o rezygnacji Gminy z budowy Hali Sportowej, zmianie lokalizacji Muzeum i nowym zagospodarowaniu otoczenia pomiędzy projektowanym Muzeum, a istniejącym Gminnym Centrum Kultury, z przeznaczeniem tego terenu – wg projektu *Miroslawa Nizio*, na Sad Pamięci i parking.
- **Uchwałą z 30.05.2011 Rada zdecydowała o przeniesieniu własności i przekazaniu w drodze darowizny terenu pod budowę Muzeum.**
- Projekt *Miroslawa Nizio – Nizio Design International z Warszawy* na podstawie umów podpisanych **09.05.2011 r. i 14.06 2011 r.**, po wynegocjowanej zmianie lokalizacji i dodatkowych opracowaniach zamiennych, dotyczących zagospodarowania terenu otoczenia, uzyskał wymagane prawem pozwolenia na budowę **w lipcu 2012 r.**

Projekt *Miroslawa Nizio – Nizio Design International z Warszawy* na podstawie umów podpisanych **09.05.2011 r. i 14.06 2011 r.**, po wynegocjowanej zmianie lokalizacji i dodatkowych opracowaniach zamiennych, dotyczących zagospodarowania terenu otoczenia, uzyskał wymagane prawem pozwolenia na budowę **w lipcu 2012 r.**

MZŁ niezwłocznie przygotowało specyfikacje przetargowe, jednak przystąpienie do realizacji wymagało zapewnienia środków na realizację inwestycji przez Województwo Podkarpackie.

Dopiero gwarancja **dotacji z czerwca 2013 r.**, udzielona przez *Bogdana Zdrojewskiego – Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego*, pozwoliła na rozstrzygnięcie drugiego przetargu na realizację budowy. Było to możliwe dopiero we **wrzeźniu 2013 r.**,

23.09.2013 r. nastąpiło podpisanie umowy i Wykonawca – firma Skanska, przystąpiła do budowy.

Budowa rozpoczęła się w październiku, od makroniwelacji terenu i usunięcia dużej ilości ziemi. Nadmiar ziemi został wykorzystany przez mieszkańców Markowej.

Już po rozpoczęciu nastąpił dramatyczny wyścig z czasem i mokrą aurą aby przed zimą wylać płytę fundamentową.

Fundamenty pod budynkiem zaprojektowano jako płytę żelbetową krzyżowo zbrojoną.

Na 20.11. 2013 zaplanowane zostało uroczyste wmurowanie kamienia węgielnego. Prace trwały do późnych godzin nocnych.

Na świeżo wylanej płycie fundamentu postawiony fragment ściany pod wmurowanie kamienia węgielnego.

20.11.2013 r., nastąpiło uroczyste **wmurowanie kamienia węgielnego**, poświęconego przez Papieża Franciszka.

Po wykonaniu płyty fundamentowej realizowane były betonowe konstrukcje ścian i stropów. Pomimo zimowej pory prace postępowały, a obiekt sukcesywnie uzyskiwał swoją dynamiczną formę.

Autor projektu z zaangażowaniem uczestniczył w procesie realizacji.

Betonowe ściany miały już zaprojektowane wnętrza na gabloty ekspozycyjne i instalacje.

Problemem było uzyskanie betonu architektonicznego o wymaganej jakości i ciemnym, szarym kolorze.

Wykorzystując ukształtowanie terenu, kubatura sali wykładowej i administracyjnej usytuowana została w części podziemnej wcinając się w stromość skarpy.

Biura mają zapewnione doświetlenie przez świetliki dachowe.

Aby uzyskać zamierzony efekt konieczne było nie tylko staranne dobranie materiałów, ale także duża staranność w wykonaniu detalu. Okładzina elewacji z blachy Corten wymagała szczelnego pokrycia papą zgrzewalną oraz konstrukcji mocującej tę blachę.

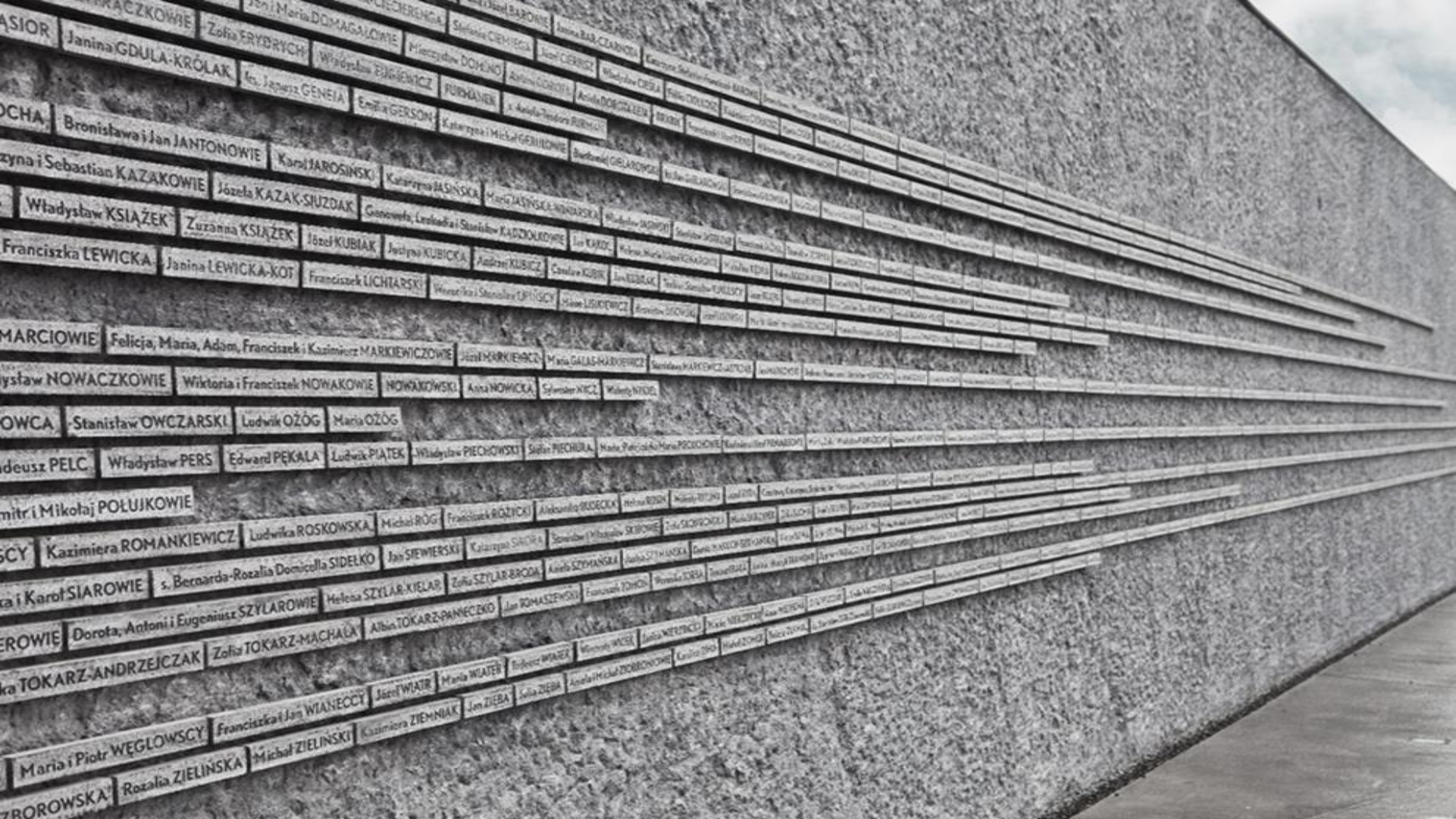

„Ściana pamięci”
z nazwiskami
ratujących długo
nie znajdowała
właściwej formy.
Wykonanie
świejących
tabliczek z
nazwiskami
zamordowanych
stanowiło
problem
techniczny
i wzbudziło wiele
dyskusji.

Przed zimą należało zdążyć z wykonaniem zagospodarowania płyty placu, chodnika i nasadzeń:

AKCZKOWIE Jan i Maria DOMAGALOWIE Stefania CIEMIEGA Anna BARCZANOWA
SIOR Janina GDULA-KRÓLAK Władysław EUGENIOWICZ Mieczysław DOMINO Andrzej CIEREKI
OCHA Bronisława i Jan JANTONOWIE Karol JAROSINSKI Katarzyna JASINSKA Marianna JASINSKA Władysław JADNOSI
zyna i Sebastian KAZAKOWIE Józefa KAZAK-SIUZDAK Genowefa, Leokadia i Stanisław KADDOUKOWIE Leokadia JADNOSI
Władysław KSIĄŻEK Zuzanna KSIĄŻEK Józef KUBIAK Jędrzej KUBICKA Andrzej KUBICZ Czesław KUBIK Janusz KUBIAK
Franciszka LEWICKA Janina LEWICKA-KOT Franciszek LICHTARSKI Wiktoria i Stanisław LIPISCY Władysław LISKOWICZ
MARCIEWIE Felicja, Maria, Adam, Franciszek i Kazimierz MARKIEWICZOWIE Józef MARKIEWICZ Maria GALA-HARKIEWICZ
Władysław NOWACZKOWIE Wiktoria i Franciszek NOWAKOWIE NOWAKOWSKI Anna NOWICKA Szymon KICZ Władysław
OWCA Stanisław OWCZARSKI Ludwik OŻÓG Maria OŻÓG
deusz PELC Władysław PERS Edward PEKALA Ludwik PIATEK Władysław PIECHOWSKI Stefan PIECHURA
mitr i Mikołaj POŁUJKOWIE
CY Kazimiera ROMANKIEWICZ Ludwika ROSKOWSKA Michał RÓG Franciszek ROZICKI Andrzej RUDCZYK
a i Karol SIAROWIE s. Bernarda-Rozalia Dominella SIDELKO Jan SIEMIERSKI Katarzyna SIEMIA Szymon i Władysław SIEMIONE
EROWIE Dorota, Antoni i Eugeniusz SZYLAROWIE Helena SZYLAR-KIELAR Zofia SZYLAR-BRODA Aniela SZYMANKA
ka TOKARZ-ANDRZEJCZAK Zofia TOKARZ-MACHALA Albia TOKARZ-PANIECZKO Jan ROMASZEWSKI
Maria i Piotr WĘGLOWSCY Franciszka i Jan WIANECCY Józef WIATER Maria WIATER
ZBOROWSKA Rozalia ZIELINSKA Michał ZIELINSKI Kazimiera ZIEMNIAK Jan ZIEBA Zofia ZIEBA

Na ścianie prowadzącej do wejścia umieszczone zostały tabliczki z nazwiskami osób ratujących Żydów z terenu Podkarpacia.

W czerwcu 2015 r. rozpoczął się proces odbiorowy budowy. Blacha z każdym dniem nabierała koloru, dzięki wyrównywaniu się procesu kontrolowanej korozji

Równocześnie realizowany był proces wyposażenia i urządzenia biura i pozostałych wewnątrz dla potrzeb Oddziału MPRŻ. Trwało testowanie systemów bezpieczeństwa ppoż. i SWiN, nowatorskiego, energooszczędnego systemu ogrzewania, chłodzenia i wentylacji, opartego na działaniu gazowej pompy ciepła.

Gmina zrealizowała dojazd.

Scenografia Wystawy Stałej

- Ogłoszony 16.05.2015 r. przetarg na realizację scenografii został rozstrzygnięty 22.07 2015 r. i Wykonawcą scenografii została firma MWE-Warszawa

- Wykonawca scenografii, firma MWE-Warszawa we wrześniu 2015 r. przystąpiła do realizacji Wystawy. Materiały gromadzone przez MZŁ przez dwa lata, zostały przekazane Wykonawcy.

Pod względem merytorycznym opracowania konsultowane były przez powołaną przez Wita Karola Wojtowicza – Dyrektora Muzeum Zamek w Łańcucie Komisję Programową, pod przewodnictwem prof. Jana Żaryna.

Decyzja o zmianie nazwy Muzeum, obejmującego tylko dane z Podkarpacia na obszar całej Polski, zapadła w końcowej fazie realizacji Muzeum. Ze względu na scenografię opracowaną wg przyjętego ideogramu i zebranych materiałów poszerzenie ekspozycji o informacje bardzo ogólne o sytuacji na terenie całej przedwojennej Polski, mogły znaleźć się jedynie na ścianach i w sali wykładowej, przystosowanej do organizacji wystaw czasowych.

Warto podkreślić, że nadal brak jest porównywalnych opracowań z terenu całej Polski, jak i z terenów Kresów Wschodnich.

W sierpniu 2015 r. obiekt uzyskał pozwolenie na użytkowanie i został przekazany do realizacji scenografii.

Świecący w czarnym wnętrzu kubik symbolizujący dom Ulmów, to serce jaśniejące w ciemnej nocy hitlerowskiej okupacji.

Wykonanie scenografii o multimedialnym sposobie prezentacji treści, wymagało opracowania szczegółów aplikacji, a wszystkie teksty i opisy, przy których pracowało kilka osób, zostały przetłumaczone na język angielski i hebrajski.

Jako pojmy się coverage dla
naszej marki, czy i jakie...

ADVERSARIE

Bekanntm

Wnętrze kubika zostało wykonane na podstawie danych o wielkości i wyposażeniu domu Ulmów. To w tych izbach mieszkała 7-osobowa rodzina a na strzku ukrywało się siedmioro Żydów.

Wszystkie prace budowlane i scenograficzne oraz zagospodarowanie terenu zakończono przed uroczystym otwarciem.

Nazwiska Polaków zamordowanych za ukrywanie Żydów umieszczone zostały na podświetlanych tabliczkach na posadzce placu

Uroczystą inaugurację działalności Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów poprzedziła, ceremonia wręczenia w Sali Balowej łańcuckiego Zamku, ratującym i ich rodzinom odznaczeń państwowych za bohaterską postawę i niezwykłą odwagę wykazaną w ratowaniu życia Żydom podczas II wojny światowej.

(fot. Andrzej Hrechorowicz, www.prezydent.pl)

(fot. Andrzej Hrechorowicz,
www.prezydent.pl)

W godzinach wieczornych 17.03.2016 r. w Markowej nastąpiło uroczyste otwarcie tego nowego oddziału Muzeum-Zamek w Łańcucie.

•**16.05.2017 r. Muzeum-Zamek w Łąncucie otrzymało wyróżnienie w XXXVII edycji Konkursu na Wydarzenie Muzealne Roku Sybilla 2016.**

Wyróżnienie zostało przyznane w kategorii Inwestycje – za budowę Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej. Samorząd Województwa Podkarpackiego otrzymał wyróżnienie za współorganizację projektu.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Wyróżnienie w kategorii
INWESTYCJE

dla
Muzeum-Zamku w Łąncucie

za
**Muzeum Polaków Ratujących Żydów
podczas II wojny światowej
im. Rodziny Ulmów w Markowej**

Przewodniczący jury konkursowego

dr hab. Piotr Korduba

I Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

prof. dr hab. Piotr Gliński

Muzeum Polaków Ratujących Żydów w liczbach:

Dane dotyczące:

- Powierzchni zabudowy Muzeum – 626,80 m²
- Powierzchnia użytkowa – 512,76 m²
- Kubatura – 3 257,30 m³
- Powierzchnia działki – 4 001 m²
- Powierzchnia Sadu Pamięci – 2 764 m²
- Powierzchnia parkingu – 3 363 m²

Sad Pamięci

Sad Pamięci został zrealizowany przez Muzeum –Zamek w Łańcucie jako II etap inwestycji za środki z dotacji MKiDN.

Gmina Markowa przekazała również pomnik Ulmów do przeniesienia na teren Sadu Pamięci.

Po przekazaniu Muzeum-Zamek w Łańcucie w październiku 2016 r. gruntu pod Sad Pamięci i parking, Muzeum-Zamek w Łańcucie przygotowało dokumentację i przeprowadziło postępowanie przetargowe.

Projekt Sadu opracował autor projektu Muzeum Mirosław Nizio

– Pracownia Nizio Design International z Warszawy, w ramach projektu zagospodarowania i uporządkowania terenu po zmianie lokalizacji Muzeum. Decyzja Gminy o rezygnacji z budowy Hali Sportowej pozwoliła na zaprojektowanie zielonego kołnierza otaczającego Muzeum i budowy parkingu służącego Muzeum i Gminnemu Centrum Kultury.

- Wykonawcą była firma Park M sp. z o.o. wyłoniona w przetargu z maja 2017 r. (umowa z 19.06.br.).

W dniu 6.07.2017r. został przekazany plac budowy a **30.10.2017 r. została zakończona** realizacja Sadu Pamięci z pomnikiem Ulmów i parkingiem.

Inwestycja uzupełniająca zagospodarowanie terenu wokół Muzeum została przekazana samodzielnej placówce, jaką od II półrocza 2017 r. stało się Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej.

Teren na stoku o dużym spadku wymagał precyzyjnego ukształtowania.

Geodezyjnie
wytyczano wszystkie
elementy
zagospodarowania,
w tym oświetlenia
i świecących tabliczek
z nazwami
miejscowości
przedwojennej Polski,
w których odnotowano
przypadki pomocy
i ratowania Żydów
podczas II wojny
światowej uznane
przez Instytut Yad
Vashem

Parking przewidziany został dla Muzeum Ulmów i Gminnego Centrum Kultury

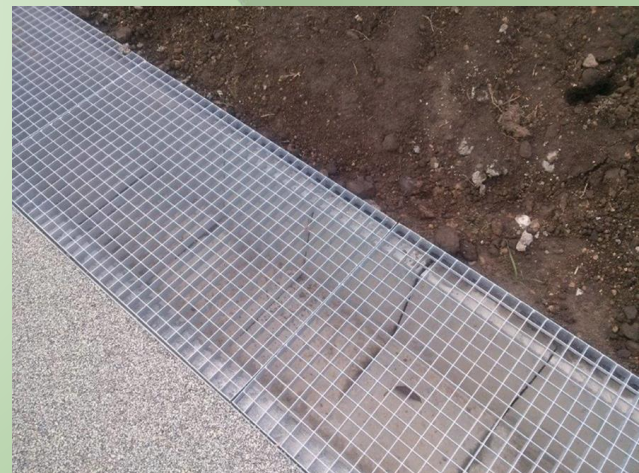

Nawierzchnia
alejek Sadu
Pamięci na
stromym zboczu
wykonana zastała
z przepuszczalnej
nawierzchni
mineralno-
żywiczej
EKOWAY.

Wzdłuż drogi gminnej wykonany także został chodnik wraz z rowem odwadniającym.

Rów zbierający wodę ze stromego zbocza

Pomnik rodziny Ulmów
ufundowany przez
społeczeństwo
Markowej dostał
właściwą oprawę
i został przeniesiony
w godne miejsce
w centrum Sadu
Pamięci.

Po ustaniu uciążliwych, sięgających 30°C upałów, posadzono drzewka i posiano trawę.

W Sadzie Pamięci
znalazła się informacja
odnosząca się do ternu
przedwojennej Polski
w postaci tabliczek z
nazwami 1500
miejscowości, w których
odnotowane były
przypadki
ratowania i pomocy
Żydom podczas II wojny
światowej uznane przez
Instytut Yad Vashem .

Zagospodarowanie dopełniają podświetlane drzewka owocowe , ławeczki i świecące tabliczki z nazwami miejscowości.

Zrealizowana inwestycja została przekazana samodzielnej placówce, jaką od II półrocza 2017 r. stało się Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej.

Wydzielenie Oddziału z Muzeum-Zamek w Łańcucie

Z dniem 30.06.2017 r. nastąpiło wydzielenie z Muzeum-Zamek w Łańcucie oddziału zlokalizowanego w Markowej jako Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów.

Oddział stał się samodzielną jednostką, współprowadzoną i współfinansowaną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Województwo Podkarpackie.

W dniu 4.07.2017 r. nastąpiło oficjalne przekazanie mienia, należności, zobowiązań i wierzytelności, dokumentacji oraz przeniesienia pracowników w związku z wyłączeniem z Muzeum-Zamku w Łańcucie – Oddziału i utworzeniem nowej instytucji kultury – Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej.

Muzeum-Zamek w Łańcucie, 4.07.2017

Cały proces inwestycyjny począwszy od opracowania warunków konkursu architektonicznego w 2010 r., do uroczystego otwarcia 17.03.2016 r. Muzeum oraz realizacji Sadu Pamięci zakończonego 30.10. 2017 r. prowadziła Manager Projektu mgr inż. architekt Bożena Knotz-Beda.

Informację przygotowała:
Architekt
Bożena Knotz-Beda
Manager Projektu